

[Jes Lunde]

kunne man kalde det, akkurat ligesom et virksomhedsregnskab har gældsposter med.

Et kvalitativt nationalregnskab er en ambitiøs opgave, men det er ikke en umulighed.

Vi oplever i øjeblikket, at flere private virksomheder er begyndt at interessere sig for at opstille etiske regnskaber ved siden af de traditionelle driftsøkonomiske. Sparekassen Nordjylland har været på banen som de første med et regnskab, der inkluderer virksomhedens effekt på dens omgivelser, også selv om denne ikke har været nem at kvantificere. Så kan det selvfølgelig også lade sig gøre på nationalt plan. Dette skal naturligvis ikke kun bruges i regnskabssammenhæng, men derimod – endnu vigtigere – når der træffes beslutninger.

Samfundsmæssige kalkuler er relevante ikke alene i forbindelse med offentlige investeringsbeslutninger, men så sandelig også i den økonomiske politik og i de arbejdsvilkår, der tilrettelægges for den private sektor. Hvis vi ændrer vores målsætning om vækst til at være kvalitativ vækst, så kan det være, at vi kommer til at opleve en nedgang i det gammeldags BNP, men forbedrede levevilkår, og det må vi så evne at opfatte som det fremskridt, det faktisk er.

Før det hele kan ende i en menneskeligt set bedre situation, har vi imidlertid en omstillingsproces foran os, der kommer til at koste noget. Hvis markedsmekanismerne alene skal løse opgaven med at få fremskyndet den vedvarende energi og med at få gennemført meget markante energibesparelser inden for opvarmning, transport og produktion, så vil det formentlig kræve en fire- eller femdobling af energipriserne på fossilt brændstof. Det kan vi bare ikke vedtage. Danmark kan ikke isoleret set fire- eller femdoble sine energipriser på et tidspunkt, hvor det indre marked er lige om hjørnet. Den øgede frie passage af alle typer varer over grænsen gør det umuligt at have danske energipriser, der er eksorbitant højere end i Tyskland.

Derfor må det afvejes, hvor meget styringsinstrumentet kan bære, før andre lande er med. Det er selvfølgelig ærgerligt, fordi en styring via energipriserne er den mindst bureaukratiske og formentlig også mest effektive metode. Nu tvinges vi til i det mindste som supplement også at gå andre veje med standardkrav, støtte til energibesparende foranstaltninger, forsknings- og udviklingsarbejde osv. i et betydeligt omfang.

Pointen er, at det set fra et omkostningssynspunkt er ligegyldigt, hvordan vi gør det. Hvis vi kan forhøje energifgifterne, er det logisk at tilbageføre provenuet til erhvervene og samfundets borgere, efter at instrumentet har gjort sin virkning. Hvis en virksomheds elregning stiger med 100.000 kr., fordi kWh-prisen er tredoblet og virksomheden på anden vis får provenuet tilbageført for ikke at bukke under i konkurrencen med udlandet, ja, så har de alligevel fået en særdeles kraftig tilskyndelse til at spare på energien.

På længere sigt vil instrumentet indebære, at de, der er gode til at spare, får en gevinst på det, mens de dårlige får en belastning. Den virkning kan vi forstærke, hvis provenuet tilbageføres som et tilskud til energibesparende foranstaltninger.

Derimod er det et samfundsmæssigt problem, at virksomhederne skal investere i energibesparelser, der ikke er rentable i forhold til verdensmarkedsprisen på energi. Det giver et tab i BNP, når virksomhederne skal bruge flere penge på disse investeringer, end det ville have kostet dem at frådse i energi til billige verdensmarkedspriser. Sådan vil det uvægerlig være, så længe prisen på verdensmarkedet ikke afspejler de miljømæssige konsekvenser. Men dette »tab« i BNP er vi nødt til at påtage os, uanset om vi kan bruge afgiftsvejen eller vi skal arbejde med standardkrav m.v. for at gennemføre omstillingen. Vi skal naturligvis bruge de politiske og markeds-mæssigt mest hensigtsmæssige metoder, men regningen er uændret.

Hvem skal så betale den? Ja, noget af den kan formentlig betales ved, at Danmark kommer forrest i en omstillingsproces, der giver os nogle stærke muligheder for eksport senere, jf. den eksportsucces, vi allerede nu har på det miljøteknologiske område, fordi vi har været foran andre med hensyn til at stille skærpede miljøkrav. Men umiddelbart er der selvfølgelig tale om en omkostning, og den skal vi i princippet alle være med til at betale, akkurat ligesom hvis verdensmarkedspriserne på fossilt brændstof var steget.

Det, vi har tilbage at diskutere, er i virkeligheden bare at udforme betalingen på en måde, så det hjælper bedst muligt med til opnåelsen af målsætningerne, og så det bliver mindst muligt socialt skævt.